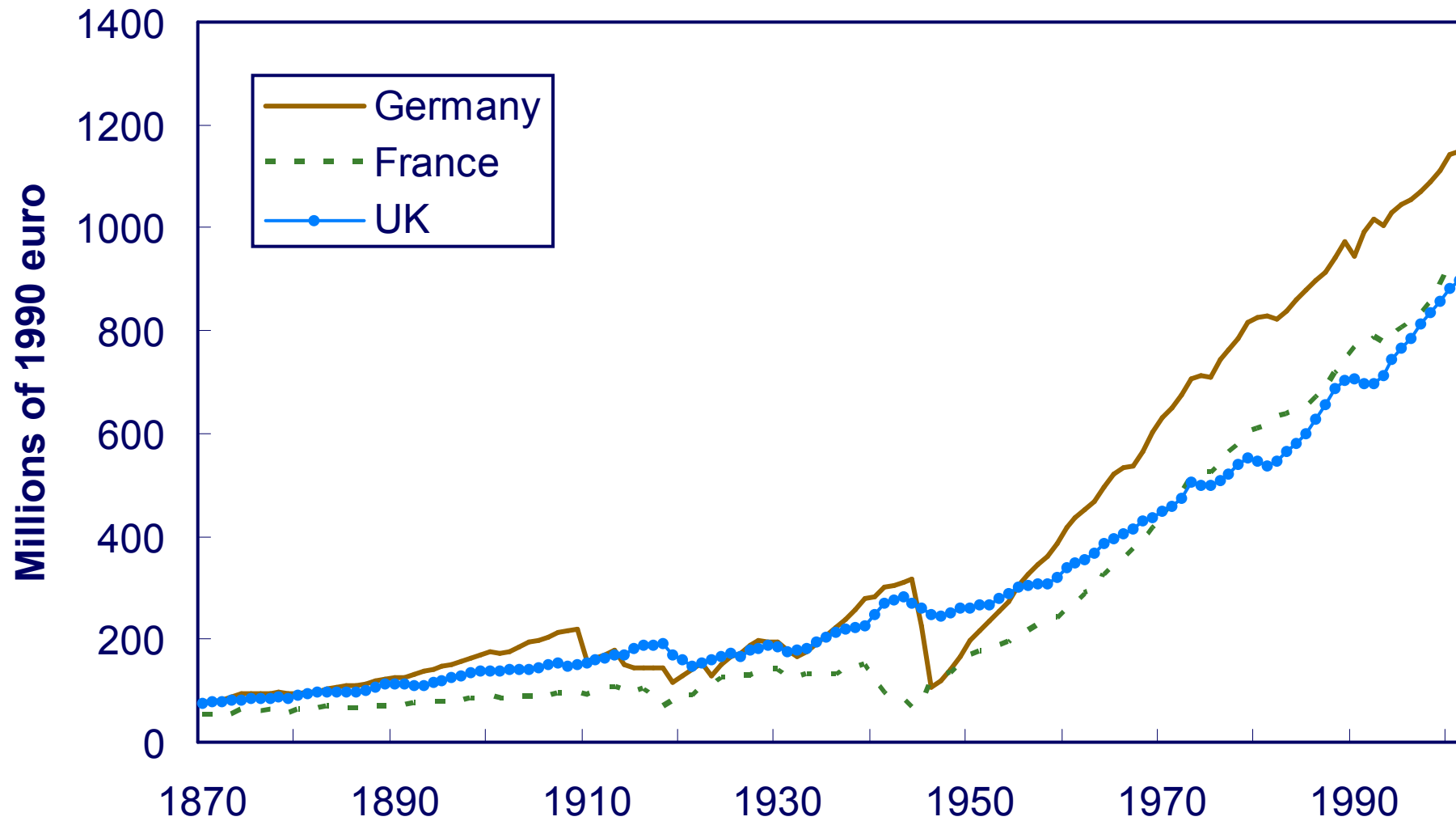

Růst, cykly a konvergence

GDP per capita*, 1500-2001

	1500	1820	1950	2001
Western Europe	771	1,204	4,579	19,256
China	600	600	439	3,583

*In 1990 international Geary-Khamis dollars

Gross domestic product in three countries

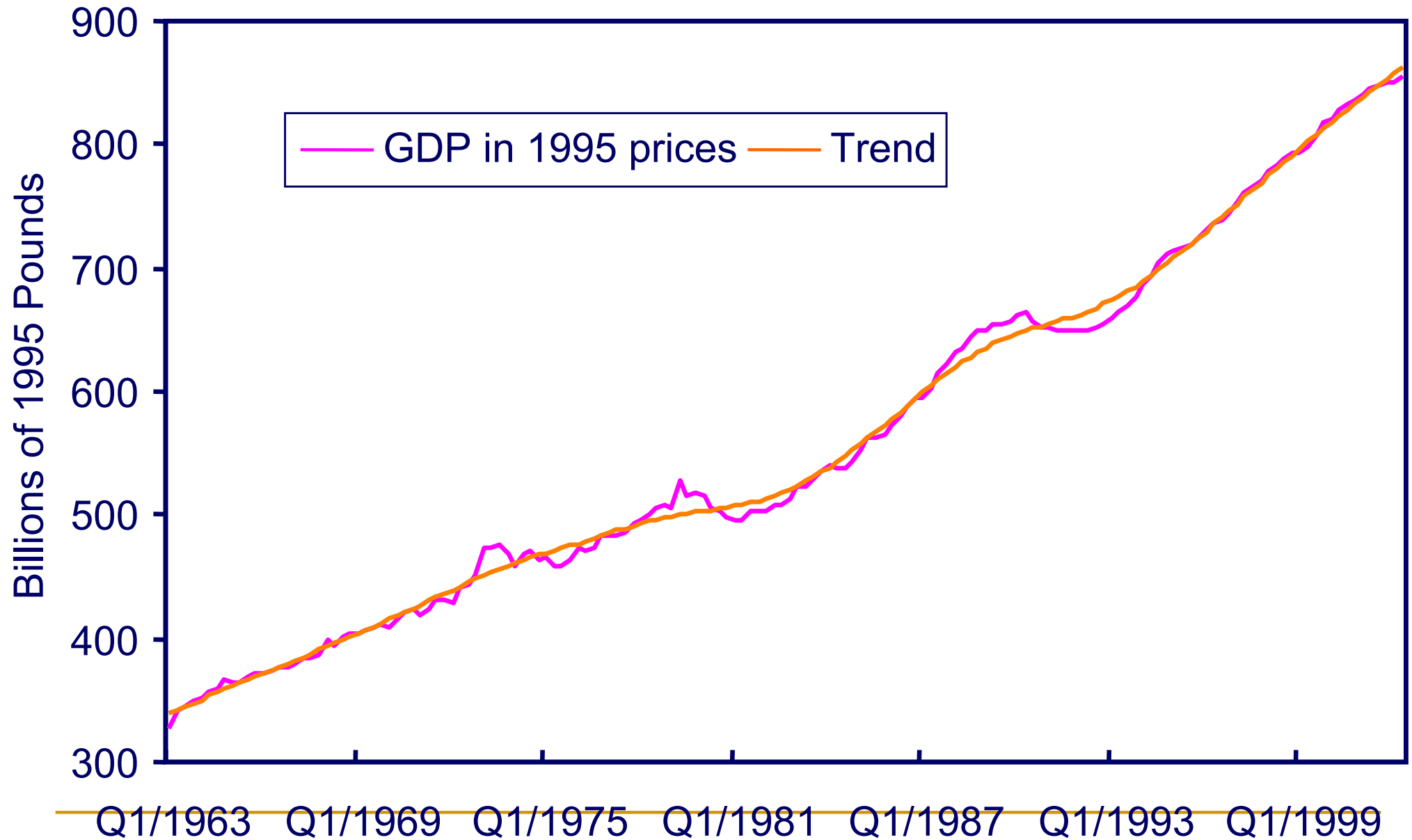


DYNAMIKA HDP

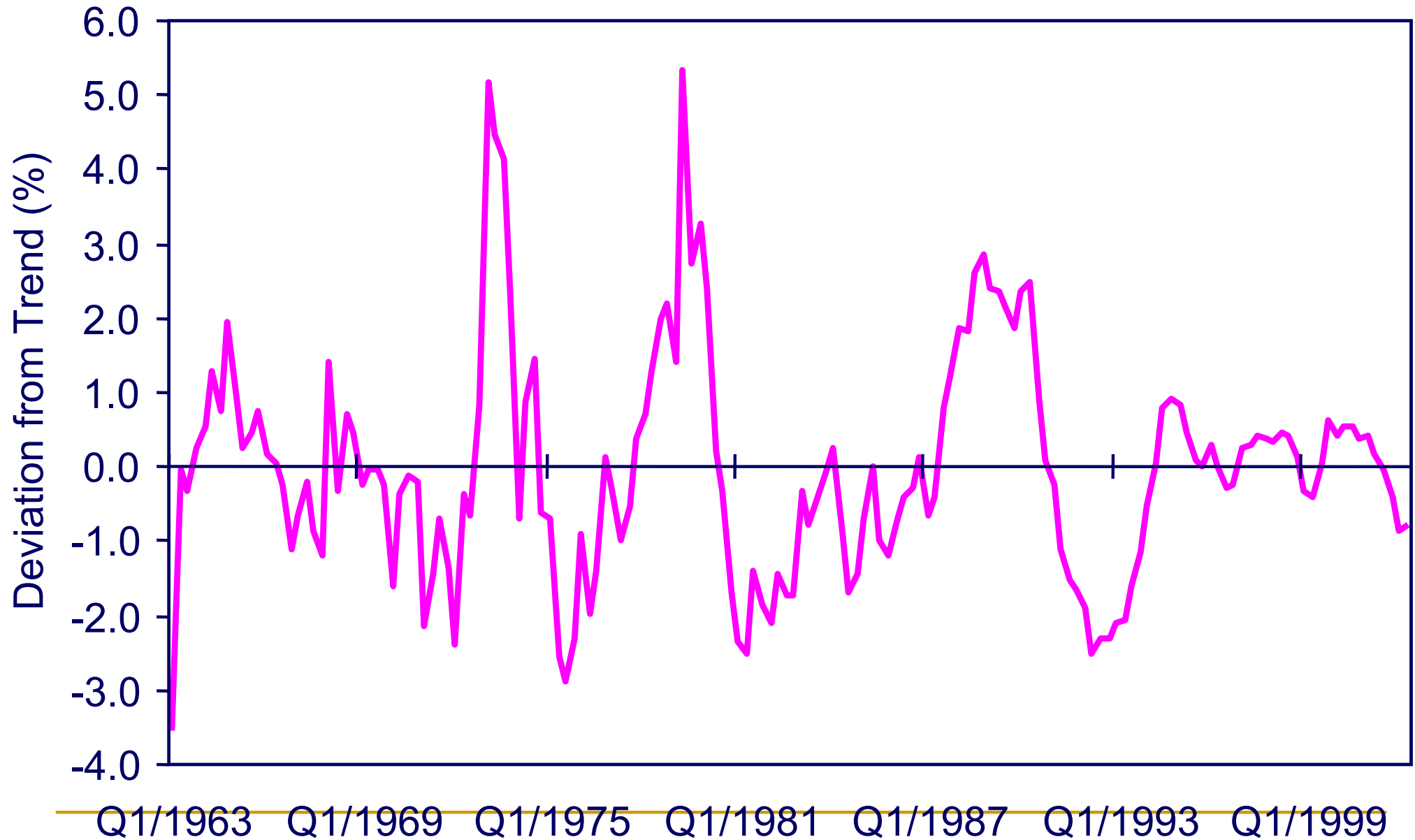
Při sledování vývoje reálného HDP v čase jsou zřejmé dvě jeho základní charakteristiky: **dlouhodobý rostoucí trend a krátkodobé fluktuace** (vzestupy a poklesy).

Tyto dvě charakteristiky makroekonomické výkonnosti odlišujeme jako hospodářský růst a hospodářský cyklus. V dlouhém období HDP ve většině zemí soustavně roste.

Actual and trend GDP, UK, 1963-2002



Real GDP in the UK, deviation from trend (%)



RUST v SR a LR

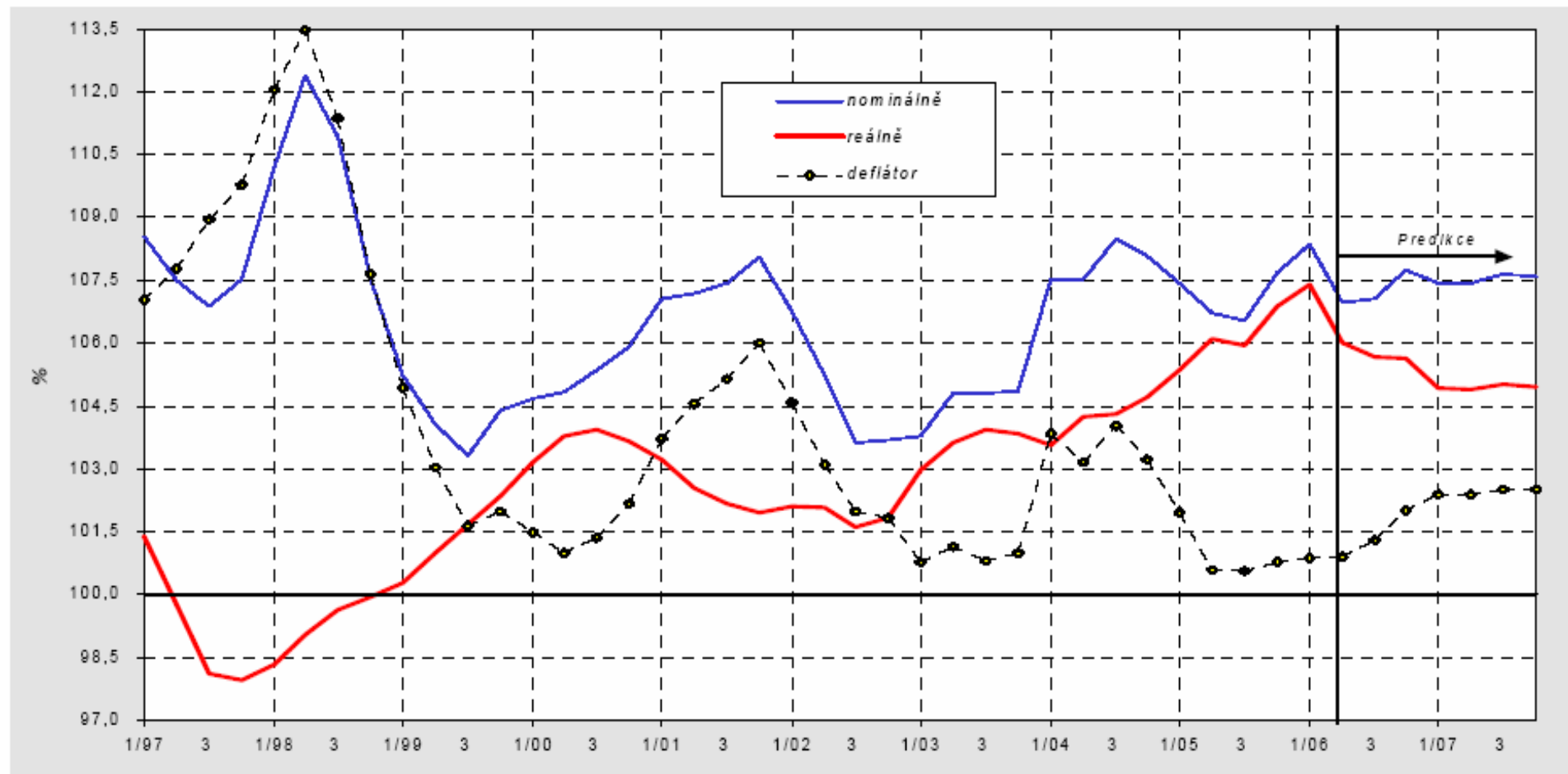
Při pohledu na vývoj HDP v dlouhém období se krátkodobé fluktuace ekonomické výkonnosti zdají zanedbatelné. Ovlivňují však významně každodenní rozhodování ekonomických subjektů (spotřebitelů, pracovníků, firem) a nositelů hospodářské politiky (vlády, centrální banky).

Ekonomický růst v krátkém období = hospodářský cyklus;
interakce AS, AD; stabilizační politika, souvislost
s nezaměstnaností

Ekonomický růst v dlouhém období = potenciální produkt,
nabídková strana ekonomiky, investice, průměrná dlouhodobá
tempa růstu

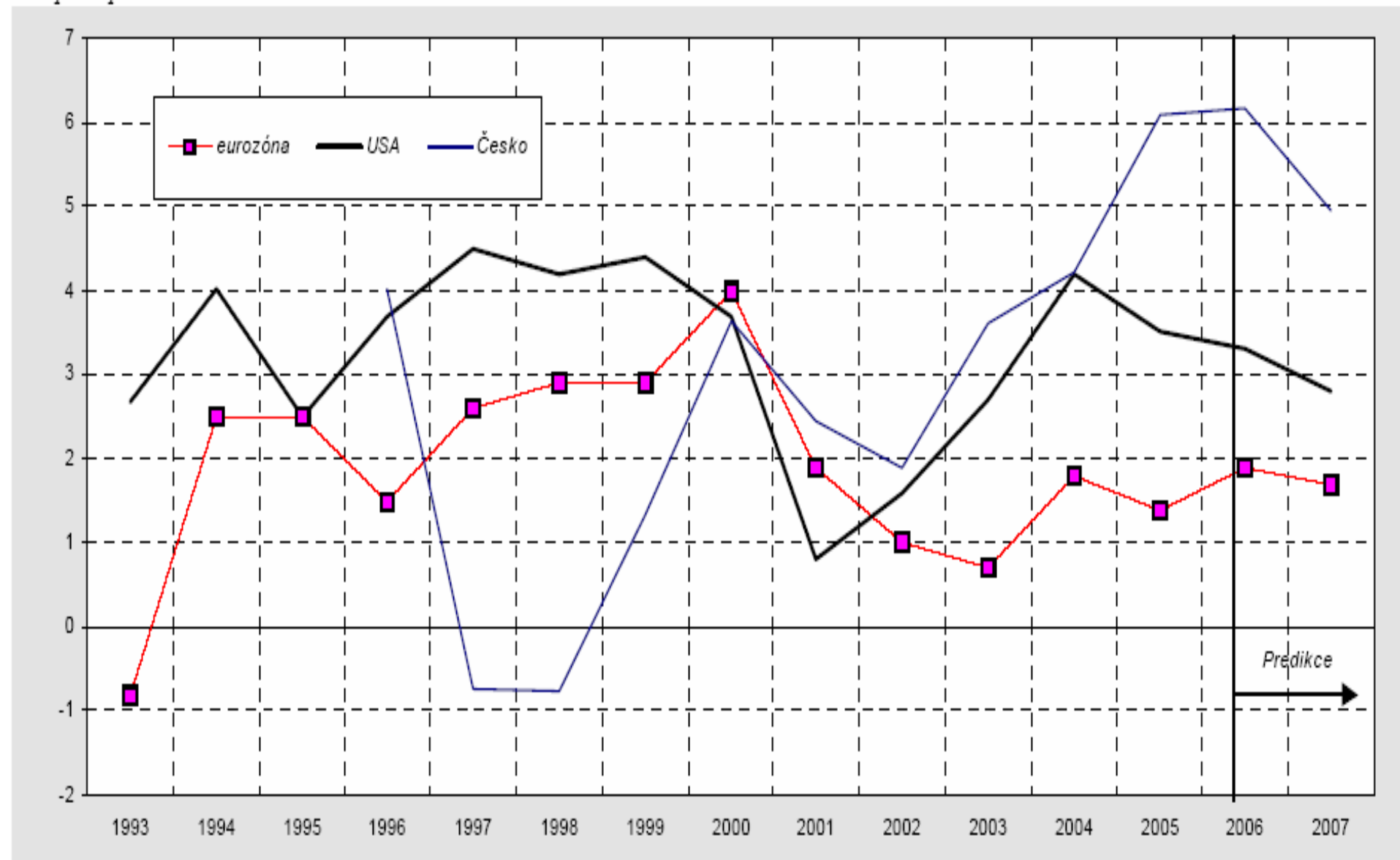
Graf 1.1: Hrubý domácí produkt

meziroční indexy růstu, $sopr=100$



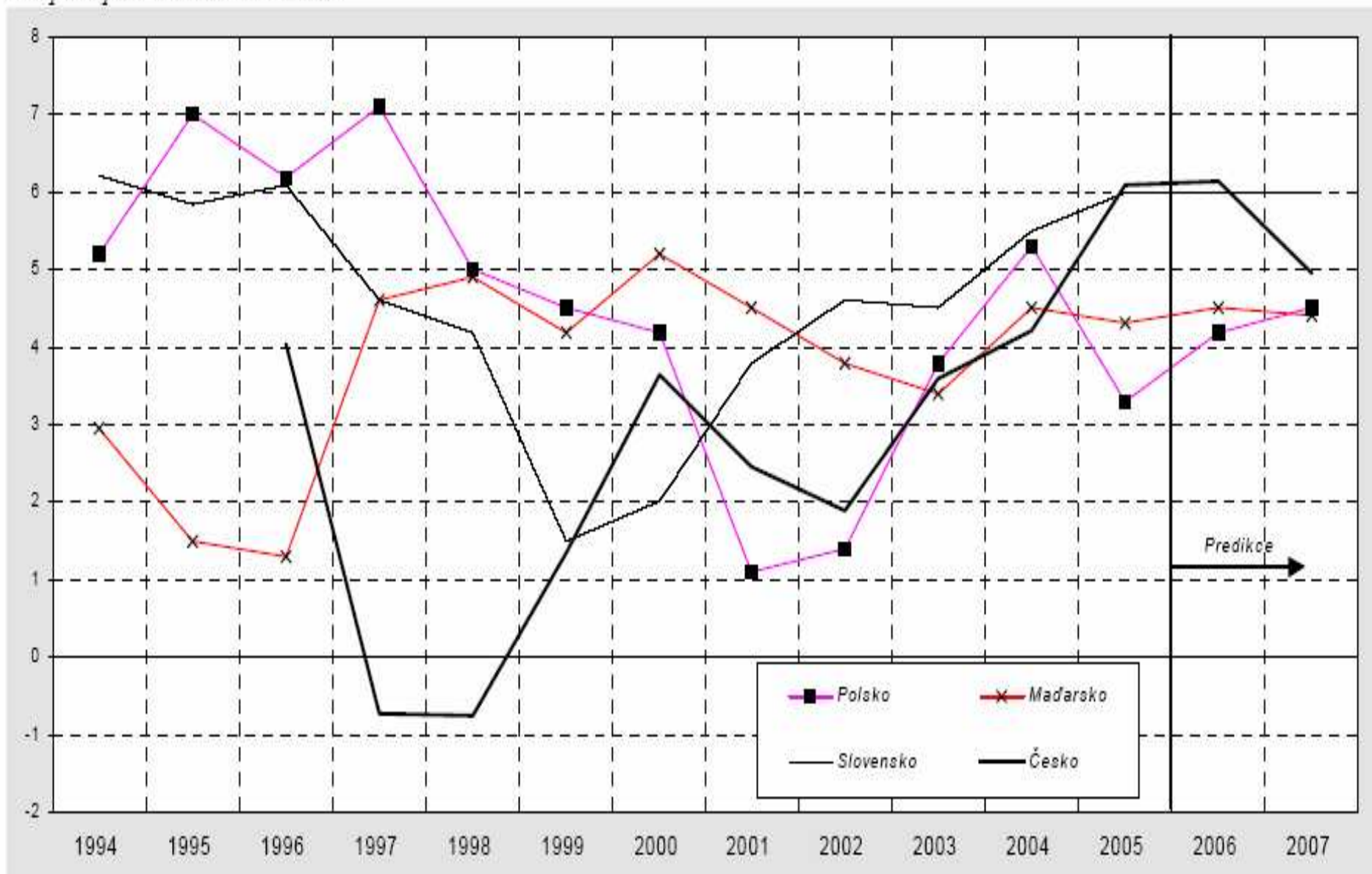
Graf 9.1: Hrubý domácí produkt

růst proti předchozímu roku v %



Graf 9.2: Hrubý domácí produkt – vybrané tranzitivní země

růst proti předchozímu roku - v %



Skutečný a potenciální produkt

Rozdíl mezi dlouhodobým hospodářským růstem a hospodářským cyklem vyjadřuje odlišení mezi potenciálním a skutečným produktem.

Potenciální produkt je taková úroveň výstupu, které ekonomika dosahuje při dané úrovni technologií a při plném využití dostupných zdrojů. V dlouhém období úroveň HDP sleduje dráhu trendu, tedy růstu potenciálního produktu.

Skutečný produkt kolem tohoto trendu fluktuuje, tedy sleduje průběh hospodářského cyklu. Pokud by zdroje (kapacity) v ekonomice byly vždy plně využity, růst skutečného HDP by se rovnal růstu potenciálního produktu.

Mezera GDP a Okunův zákon

Mezera GNP = potenciální GDP – skutečný GDP;
identifikuje cyklickou pozici ekonomiky

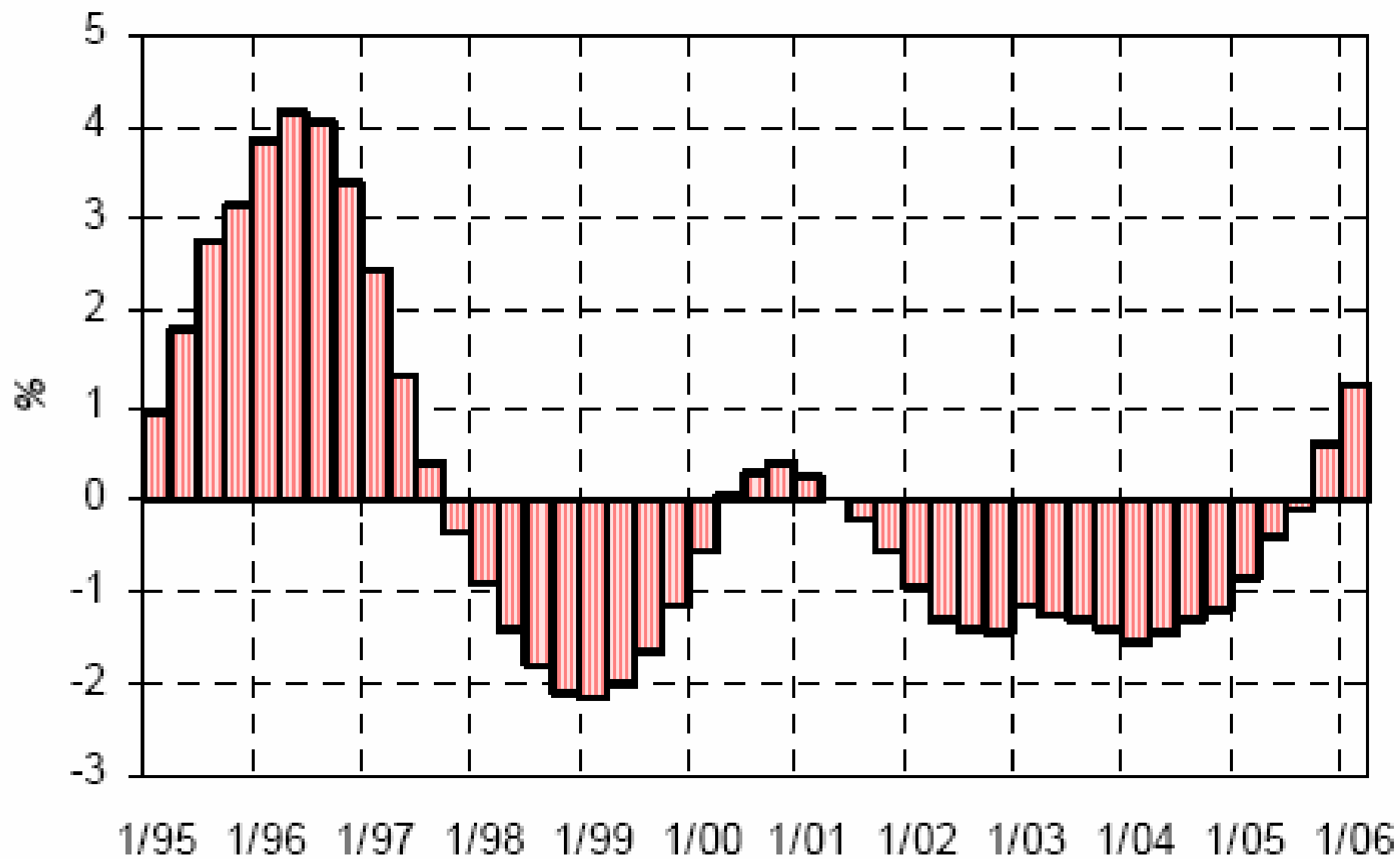
Okunův zákon = klesne li skutečný GDP vůči
potenciálnímu, zvýši se míra nezaměstnanosti
(2,25%/1%)

V dlouhém období se proto analýza vývoje HDP
soustřeďuje na determinanty agregátní nabídky,
v krátkém období na determinanty agregátní
poptávky.

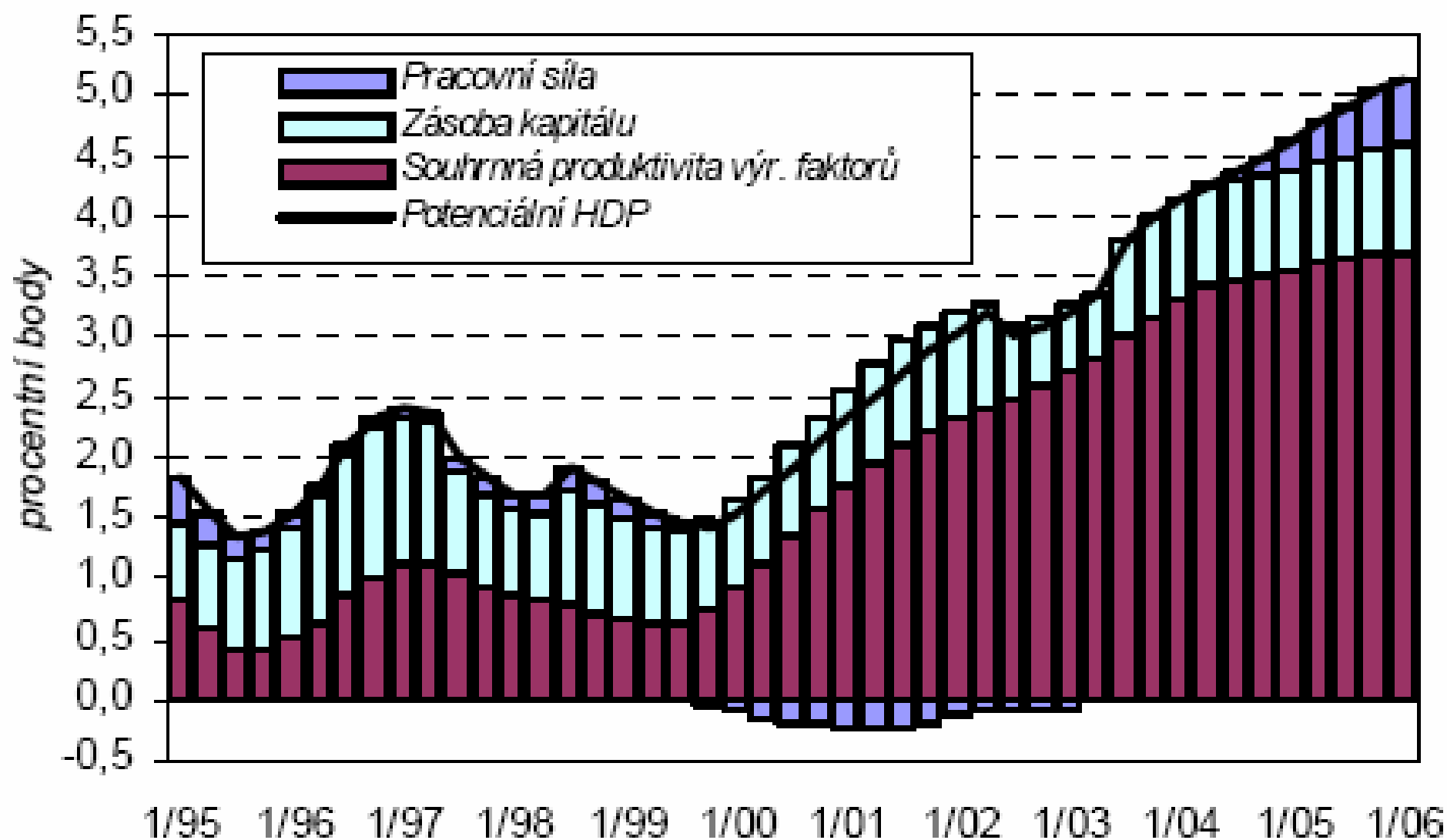
Koncept potenciálního produktu a produkční mezery je používán pro analýzu ekonomického vývoje a pro výpočty strukturální bilance veřejných rozpočtů. Potenciální produkt, specifikovaný na základě výpočtu Cobb-Douglasovy produkční funkce, udává úroveň HDP při průměrném využití výrobních faktorů. Růst potenciálního produktu popisuje možnosti udržitelného růstu ekonomiky bez vzniku nerovnováh. Lze jej rozložit na příspěvky pracovní síly, zásoby kapitálu a souhrnné produktivity výrobních faktorů. Produkční mezera identifikuje pozici ekonomiky v cyklu a vyjadřuje vztah mezi HDP a potenciálním produktem.

Graf B.1: Produkční mezera

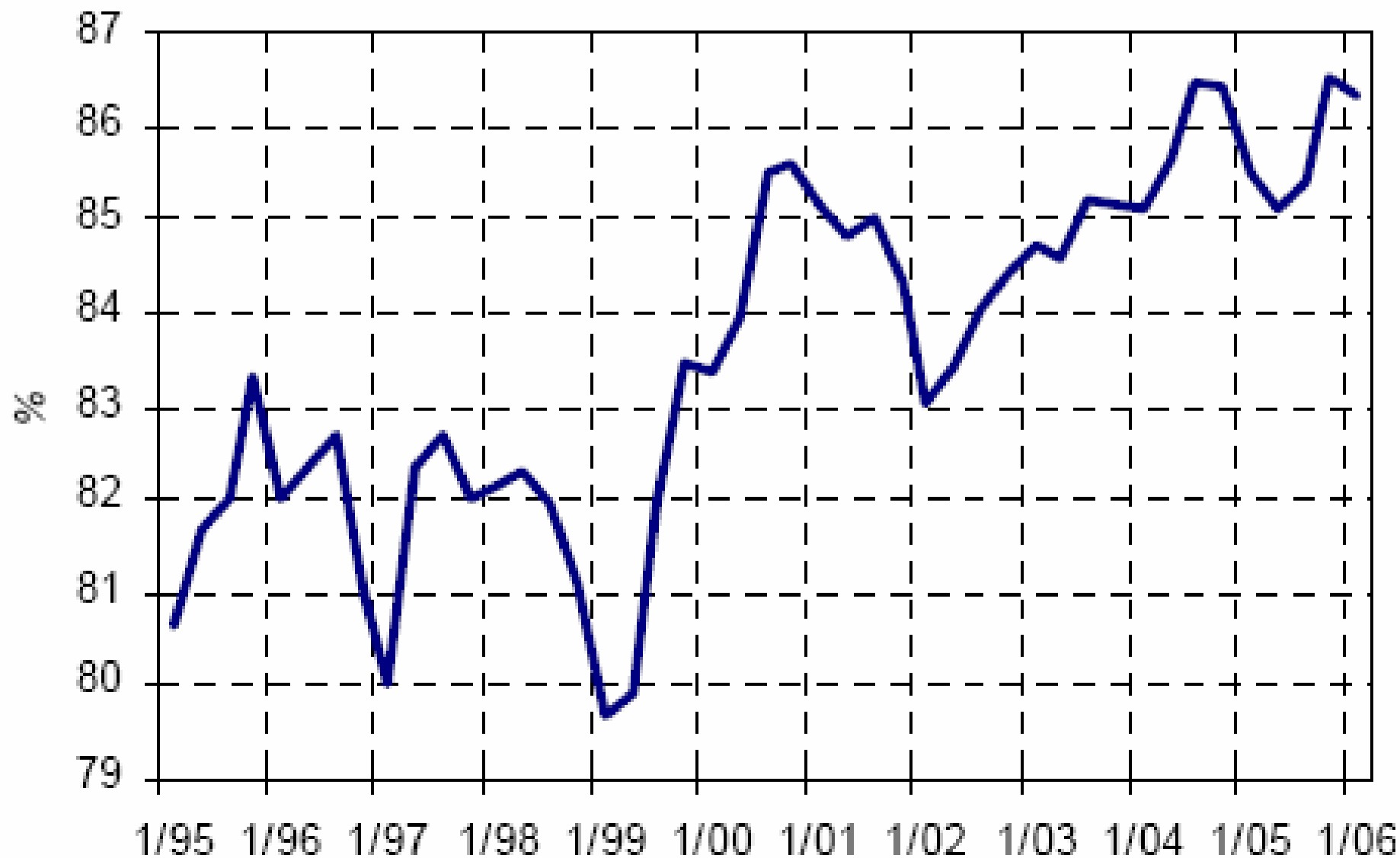
(



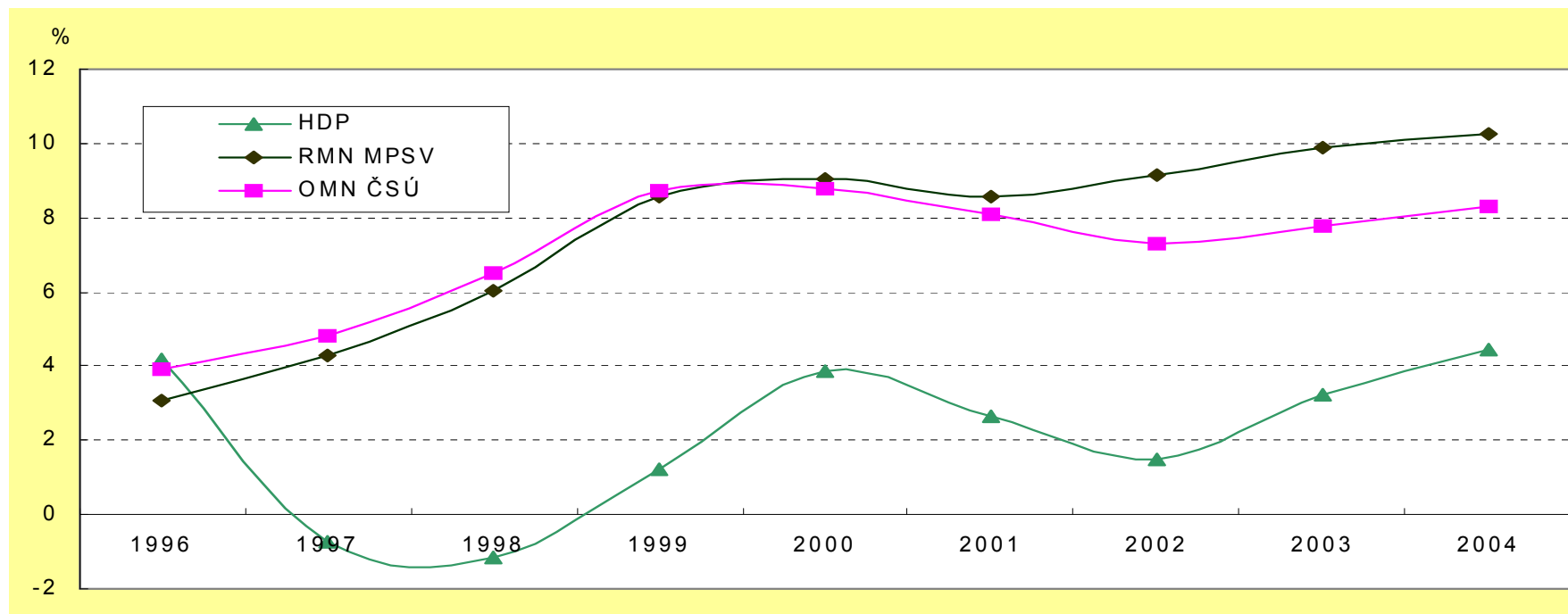
Graf B.2: Tempo růstu potenciálního produktu



Graf B.3: Využití kapacit v průmyslu



Srovnání vývoje míry růstu HDP a míry nezaměstnanosti v ČR



- Pozn.: HPD – hrubý domácí produkt, RMN MPSV – registrovaná míra nezaměstnanosti podle MPSV,
- OMN ČSÚ – obecná míra nezaměstnanosti podle ČSÚ.
- Pramen: ČSÚ podle dat ČSÚ a MPSV, dostupné z <http://www.czso.cz>.

Determinanty dlouhodobého růstu

Jaké jsou determinanty změny agregátní nabídky (potenciálního produktu) tedy hospodářského růstu v dlouhém období? Zdrojem hospodářského růstu je jednak zvýšení množství vstupů (tedy kapitálu a práce) a jednak efektivnější využití vstupů stávajících (tedy růst souhrnné produktivity faktorů), například díky technologickému pokroku (inovacím), vyšší vzdělanosti pracovní síly (kvalitě lidského potenciálu). Průvodním jevem dlouhodobého ekonomického růstu jsou strukturální změny.

MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

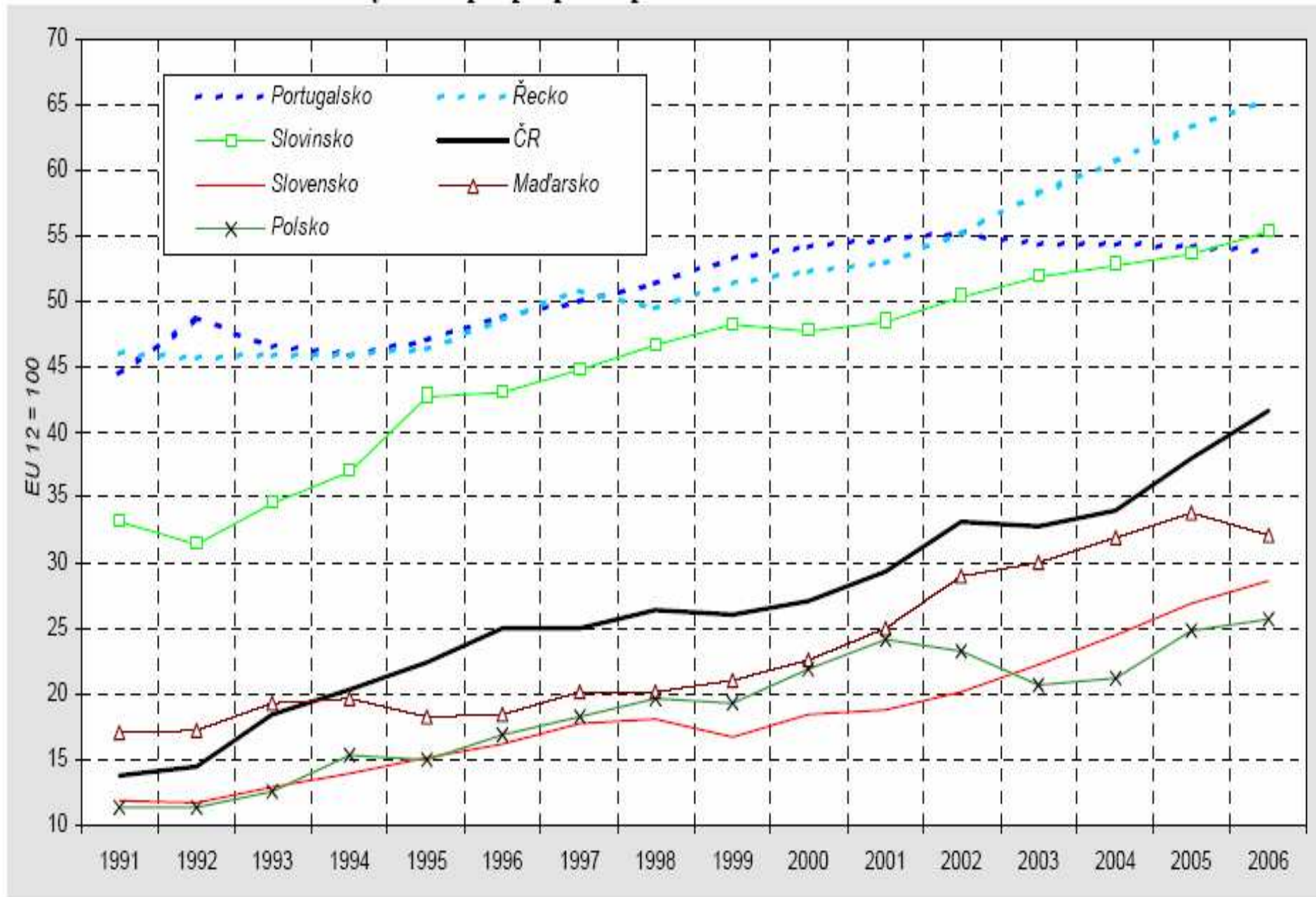
Ukazatel produktu na 1 obyvatele vyjadřuje vývoj ekonomické úrovně v dané zemi. Jeho vypovídací schopnost však může být velmi omezena v důsledku nerovnoměrného rozdělení důchodů. Proto je třeba sledovat též tempo růstu reálných mezd a jiné ukazatele.

Mezinárodní srovnání vyžadují převedení HDP na společnou jednotku. Nejjednodušší způsob je pomocí přepočtu oficiálním měnovým kurzem. Parita kupní síly jsou kurzy, které vyjadřují kupní sílu měn tím, že odstraňují odlišnosti cenových úrovní mezi zeměmi.

Rok 2000:

- HDPn/obyv USA = 33.836 USD
- HDPn/obyv ČR = 5.155 USD (směnné kurzy). Kurz cca 36 CZK/USD
- HDPn/obyv ČR = 13.309 USD (parita kupní síly)

Graf 10.2: Úroveň HDP na obyvatele při přepočtu pomocí běžného směnného kurzu



Graf 10.3: Komparativní cenová hladina HDP

